

Åbningstale ved Landsstyreformand Hans Enoksen

(Landsstyreformanden)

Ærede Landstingsformand, ærede Landstingsmedlemmer samt ærede medborgere.

Mine kære medborgere. Hvis vi skal udvikle vort elskede land må vi kræve mere af os selv! I stedet for at vente på at andre tager et initiativ, så lad os alle deltage i at opbygge vort dejlige land, så det bliver et godt sted at leve for vore efterkommere. I stedet for at fokusere på andres fejl, så lad os skabe et samfund ud fra vore egne præmisser.

Hvis vi opmuntrer hinanden, vil det gavne os alle. Og vi vil kun skade os selv, hvis vi udviser ligegyldighed overfor andre. Ligegyldigheden er blevet mere fremherskende de senere år. Uanset om vi er ældre, voksne, unge eller børn bør vi respektere og opmuntre hinanden i vor færd gennem livet. Kun på denne måde kan vi skabe trygge hjem. Hvis vi ønsker at blive respekteret af andre, så bør vi selv respektere vore omgivelser. Vi bør bestræbe os på at være mere positivt stemt overfor hinanden. Hvis vi ikke ønsker at opleve bagtalelse, høre skældsord og møde vrede blikke, hvorfor udviser vi så selv en sådan adfærd? Lad os alle deltage og tage et medansvar, for vor fremtid kan ikke kun udformes af politikerne alene.

Vi plejer at sige at børnene og de unge er vort lands fremtid. Hvorfor skulle vi lære dem som vi kalder vort lands fremtid dårlige vaner? Lad os alle hjælpe og støtte hinanden i bestræbelserne på at fremelske en positiv adfærd overfor vore børn og unge. Lad os sammen vise dem, at der findes et anderledes og mere positivt liv.

I dag starter Landstingssamlingen og indleder dermed Landstingsarbejdet, som vil have vigtighed for samfundets fremtid. I løbet af Landstingets vintersamling skal vi tage beslutninger med betydning for landets udvikling og borgernes daglige liv.

Vi, som sidder her i salen, har pligt til at arbejde med udgangspunkt i samfundssituationen og borgernes levevilkår og vi skal deltage med vores tilkendegivelser og beslutninger hvordan Grønland i fremtiden skal udformes.

Efter Landstingsvalget den 15. november 2005 blev den nye Landsstyrekoalition etableret af Landstinget, hvor det for første gang efter Hjemmestyrets indførelse deltager tre partier i en koalition, nemlig Atassut, Inuit Ataqatigiit og Siumut.

Vi lever i et arktisk land på den nordligste grænse for hvor menneskelig eksistens er mulig, hvor vore forfædre har levet uden at være afhængige af andres hjælp og bistand, men har overlevet gennem respekt for naturen og stadig tilpasning til naturens luner og tildragelser. Derfor må vi stå sammen om samfundet og det politiske arbejde omkring samfundsvigtige målsætninger.

Dette understreges af de tre partiers landsstyrekoalitionsaftale, hvor koalitionsparterne forpligter sig til gensidigt bindende samarbejde. I løbet af igangværende valgperiode vil der blive gennemført betydelig ændring af samfundsstrukturen, hvorfor det er nødvendigt, at partierne samarbejder politisk for at sikre, at strukturændringerne kan forløbe gnidningsløst for alle borgere.

I koalitionsaftalen er der mellem koalitionsparterne enighed om, at den politiske ledelse i de næste fire år skal forløbe i gensidig ærlighed, respekt og stabilitet, og det politiske samarbejde skal foregå gennem gensidig forståelse, og at dette skal danne grundlaget for samarbejde både i Landsstyret og i Landstinget.

Landsstyrekoalitionens aftaler om politiske målsætninger er omfattende, og der vil i løbet af indeværende valgperiode være god tid til at redegøre nærmere for landsstyrekoalitionens samlede målsætninger.

Kort sagt sætter koalitionsaftalen fokus på, at vi skal videreudvikle vort land i samdrægtighed med henblik på at sikre, at borgerne kan få trygge levevilkår med tilstrækkelige kræfter i det daglige liv og med henblik på vores selvstændighed.

For at bane vejen for realisering af målsætningerne og borgernes ønsker er der nedsat grønlandsk-dansk fælles kommission, som indtil dato har udført et godt og omfattende arbejde. Det er vores mål at revidere den 26 år gamle hjemmestyreordning med de dan-

ske politikere som ligeværdige samarbejdspartnere. I denne forbindelse er det afgørende vigtigt, at vi alle deltager i debatten med mod og vilje.

Det er glædeligt at flere og flere borgere udviser interesse for, hvordan vi kan opbygge et bedre og velfungerende samfund. Det kan vi glæde os over, for selvom vi til hverdag står overfor store udfordringer, giver befolkningens vilje til at deltage i udviklingen af samfundet os en styrke. Det er denne styrke, vi skal gøre brug af for at opbygge et stærkt samfund.

Vi ser frem til og venter med spænding på, at den grønlandsk-danske kommission om selvstyre færdiggør og fremlægger sine resultater næste år omtrent på denne periode af året, og vi ønsker inderligt kommissionen gode resultater.

Kommissionen har i løbet af sit arbejde allerede fremsat en række anbefalinger, som allerede er retningsgivende i det politiske arbejde.

Vi ved, at vi som et folk vil møde barrierer i vores videreudvikling, og at vi må gennemgå tilpasning af vores samfundsstruktur.

Vi ved, at samfundet på visse områder præges af omfattende dobbelt administration.

For at realisere en del den grønlandsk-danske kommissions anbefalinger og for at reducere økonomisk afhængighed af andre og for at realisere kommunernes mangeårige ønske om større selvstændighed og kompetence har Landsstyret nedsat et strukturudvalg bestående af repræsentanter fra Hjemmestyret og kommunerne.

Udviklingen af et selv bærende samfund indebærer forandringer af samfundets strukturer. Forandringer, som nogen vil bifalde, og andre vil modsætte sig.

Landsstyrekoalitionen er valgt til at lede landet. Derfor er vi meget lydhøre overfor de ønsker og den kritik, som borgerne fremkommer med. Men samtidig er politisk lederskab også at træffe beslutninger, der måske kan forekomme ubehagelige her og nu, fordi de er bedst for hele samfundet på langt sigt.

Efter to års grundige analyser, vurderinger og talrige offentlige møder med borgere og kommunalbestyrelser på kysten afleverede strukturudvalget sin betænkning til Landsstyret umiddelbart før jul.

Den veludførte betænkning, som indeholder en række anbefalinger, behandles af Landstinget i løbet af foråret. Før betænkningen behandles i Landstinget, skal det drøftes hvordan den fremtidige kommunale struktur skal se ud ved et seminar med deltagelse af KANUKOKA, borgmestrene og andre relevante instanser, idet Landsstyret lægger stor vægt på, at ændringerne af borgernes servicering gennemarbejdes grundigt.

Med hensyn til bygdernes fremtidige status og placering skal der afholdes seminar for samtlige bygdebestyrelser, og det er vores plan, at seminaret skal afholdes i løbet af sommeren, og arrangementet gennemføres med deltagelse af repræsentanter fra bygdernes forening, kommunerne, KANUKOKA samt andre relevante parter.

Det er Landsstyrets plan og agter at gennemføre ændringer af den omfattende administration og anden offentlig service, som udføres af Hjemmestyret og kommunerne. Vi kan ikke længere acceptere unødvendig brug af mange penge til administration og servicering af borgerne. Den arbejdsdygtige arbejdsstyrke reduceres fortsat med faldende skatteindtægter fra arbejde til følge, samtidig med at antallet af borgere med behov for overførselsindkomster er stigende.

Den nuværende kommunale struktur medfører ofte, at vi ikke sjældent oplever at kommunerne kommer i problemer med økonomien, og som følge heraf forsinkes udviklings- og innovationsarbejdet på grund af mangel på midler, ligesom serviceringen af borgerne berøres, der er derfor grund til at følge kommunernes økonomi nøje, og det vil være en fordel for kommunerne kommunesammenlægningerne, at kommunerne får et bedre økonomisk grundlag og dermed mere solid økonomi.

Samtidig med kommunesammenlægningerne vil Hjemmestyret overføre administrationen, kompetencen til styringen af samt ansvaret på omkring 1 mia. kr. til kommunerne, herunder medfølger uddannet personale.

Derfor er der behov for at reformer gennemføres hurtigst muligt. Vi har ingen grund til udsættelser. Vi har begrænsede pengemidler. Udviklingen i resten af verden går meget hurtigt, og vi skal ikke regne med at andre lande skal vente på os.olieprisen sætter sine grænser for vores konkurrenceevne. Vi har behov for mange midler til investeringer indenfor sundhedsvæsenet, socialvæsenet, uddannelserne, renovering af skolerne, forsorg for børn, unge og de ældre, udvikling af erhvervssektoren. Borgerne ønsker god og billige service.

Men skal der være råd til alle disse områder, kan vi ikke længere komme udenom tilpasninger. Vi må alle deltage aktivt uden at regne med, at andre nok skal betale. Vi må alle være med og det vil koste penge. Skal vi skabe et folk, som ønsker selvstændighed, må alle være forberedt på, at enhver af os vil blive berørt og være med til at bidrage. Det kan vi ikke komme udenom.

Vort land er en del af resten af verden. Vi er med i verdenssamfundet. Selvom vort land har en særlig geografisk placering, berøres den af begivenheder i andre lande og påvirkes stærkt af begivenheder som sker rundt om i verden, og dette kan ofte medføre, at sådanne begivenheder mere eller mindre berører vores hverdag.

I de senere år vort land i stigende grad indgået flere aftaler med andre lande, især på fiskeriområdet. I 2005 blev den såkaldte bemyndigelseslov. So formelt giver Grønland lov til at indgå internationale aftaler med andre lande vedtaget, og selvom indførelsen af denne lov kun synes at bekræfte praksis gennem de sidste 26 år, vil der i den kommende tid kunne ses, hvorledes bemyndigelsesloven kan være til gavn for vort land, og dette emne vil indgå under Landstingets behandling af udenrigspolitisk redegørelse, ligesom resultaterne af Igaliku-aftalen følges op, hvor der sker positive forhandlinger i Joint Committee.

Forhandlingerne med EU om ny fiskeriaftale og partnerskab forløber også godt. I forbindelse med den nye aftale med EU stiler vi hen imod, at aftalen ikke alene skal omhandle fiskeriområdet, men samarbejdet skal udvides til andre spændende områder, såsom nye energikilder, samarbejde omkring konsekvenser af klimaændringerne m.v. Med udgangspunkt i det aktuelle samarbejde med EU håber vi, at vil få klart overblik over, hvilken form for ny samarbejdsaftale vi vil opnå, når forhandlingerne er færdige, og vi forventer, at forhandlingerne bliver afsluttet i sommeren 2006.

Jeg skal ikke undlade at tilføje, at vi på foranledning af invitation fra regeringen i Nunavut til sommer skal holde møde i Eqaqut om øget samhandel. Ved dette møde skal grønlandske virksomheder, som kan og vil indgå samhandel med dem ovre på den anden side præsentere deres samhandelstilbud.

Dette er blevet til en realitet efter at hans excellence Paul Okaleq, regeringsleder i Nunavut og hans følges besøg i vort land i januar måned i forbindelse med Landsstyrets stop for Great Greenlands indkøb af sælskind fra Canada.

Vort lands økonomi udvikler sig positivt i de senere år. Samfundsproduktionen har haft stigende tendens i de seneste to år, og i kølvandet på den positive økonomiske udvikling er privatforbruget blandt borgerne stigende og arbejdsløsheden er faldende. Og selvom verdensmarkedsprisen på olie og andre energikilder har været stigende, har forbrugerpriserne været på et stabilt niveau.

Underskuddet i handelsbalancen i samhandlen med andre lande blev også mærkbart reduceret sidste år. Selvom importen fra andre lande var svagt stigende, er der dækning i kraft af stigning i eksporten. Grunden til bedring af handelsbalancen skyldes hovedsagelig udvinding af guld og olivin samt stigende indtægter fra eksporten.

Som følge af den positive økonomiske udvikling forøges de offentlige indtægter fra skatter og afgifter og dermed forøges det økonomiske råderum.

Denne situation er et godt grundlag for investeringer på længere sigt bl.a. til uddannelserne og vandkraftsanlæg.

Med henblik på at fastholde den positive økonomiske udvikling på længere sigt må vi fortsætte omstillingen af vores økonomiske strukturer og udvikle af nye erhvervsområder indenfor råstofområdet og turismen.

Det kræver, at yderligere ressourcer i de kommende år omprioriteres fra tilskud og administration til langsigtede investeringer i et mere selv bærende Grønland.

Det er Landsstyrets mål at grønlandsk arbejdskraft i fremtiden skal kunne konkurrere med de krav om produktivitet, effektivitet og faglig kompetence, som vi står overfor i en globaliseret verden.

Derfor har Landsstyret planer om at realisere og understøtte de langsigtede målsætninger ved på kortere sigt at gøre en ekstra indsats omkring styrkelsen af uddannelsesindsatsen, videreførelse af ændringer i trafikstrukturen, betydelig udbygning af indsatsen for børn og unge, etablering af vedvarende energianlæg og øget boligbyggeri, samt videreudvikling af fiskerisektoren og udbygning af havnefaciliteter samt endelig omstrukturering af Lufthavnsvæsenet.

Baggrunden for Landsstyrets tiltag skal findes i at det lave uddannelsesniveau er en stor barriere for udviklingen af vores land, opbygningen af en mere selv bærende økonomi og omstilling til den skærpede internationale konkurrence.

Dertil kommer, at det store antal ufaglærte skaber arbejdsløshed og dermed belaster de offentlige budgetter i både Hjemmestyret og kommunerne.

Det er baggrunden for Landsstyrets forslag til den ekstra uddannelsesindsats frem til år 2012.

Planen indeholder en række indsatsområder. I perioden 2006-2009 bygges videreuddannelses-institutioner og boliger til de studerende, samtidig med at muligheder for optagelse i ungdomsuddannelserne og uddannelsesmuligheder indenfor socialuddannelserne og sundhedsvæsenet udbygges markant.

Blandt de konkrete tiltag kan jeg nævne: Bygning af boliger til studerende i Qaqortoq og bygning af ca. 190 boliger til studerende på kysten. På denne måde skabes gode og billige boliger til studerende, bolig manglen reduceres og beskæftigelsen stiger.

Bygge- og anlægsskolen i Sisimiut udvides, således at uddannelsessøgende til lærlinguddannelsen øges med 50 personer.

På baggrund af kommunernes ønske skal der ske en forhøjelse i Piareersarfiit-kvoten. Det vil bidrage til at reducere ufaglærte og gennem revalidering, tilgangen af førtidspensionister.

Endelig er der sammenlagt 110 mio. kr. i årene 2006 til 2009 til ekstra uddannelsesstøtte som følge af, at der kommer flere i uddannelse. Uddannelsesindsatsen til øge antallet af studerende med op til 800 personer om året.

Der er Landsstyrets forventning, at langt flere unge end hidtil kommer i uddannelse og får uddannelsesstøtte, som vil lette de kommunale kasser betragteligt.

En så markant satsning på uddannelsesområdet forpligter alle. For at sikre, at initiativerne på uddannelsesområdet føres ud i livet og får den ønskede effekt, vil Landsstyret løbende foretage evalueringer og effektmålinger af de igangsatte initiativer på uddannelsesområdet for at kunne foretage de nødvendige justeringer. I sidste ende skal effekten af uddannelsesindsatsen kunne måles på, hvor mange flere unge der får en faglig uddannelse og videregående uddannelse.

På baggrund af Landstingets beslutning om, at bevillingen til tilskud til trafikområdet på 95 mio. kr. pr år skal flyttes til andre områder i samfundet, bl.a. til styrkelse af uddannelsesområdet, blev der foretaget ændringer i vores trafikstruktur.

I forbindelse med strukturændringerne i trafikområdet solgte Hjemmestyret Arctic Umiaq Line A/S til private i løbet af 2005. Det er nødvendigt at effektivisere trafikområdet ved at fjerne dobbelttilskuddet til to forskellige trafiksystemer og tilpasse systemet til Landstingets bevillinger, og samfundet har ikke råd til at drive to forskellige trafiksystemer der opretholdes af tilskud.

Der skal anlægges en lufthavn i Paamiut, som bliver driftsklar i 2007 og herefter opfyldes en af forudsætningerne for Landstingets krav om besparelse på 95 mio. kr.

Med hensyn til lufthavnene arbejdes der med planer om forlængelse af lufthavnene i hhv. Nuuk og Ilulissat, og når arbejdet med beslutningsgrundlaget er færdigudarbejdet og udredningen er tilendebragt i tilfredsstillende form vil disse blive forelagt Landstinget med henblik på beslutning.

Landsstyret har allerede bemærket, at flere private trafikoperatører er interesseret i at deltage i regioner med tilstrækkeligt passagergrundlag til at etablere sig i passagertransport, og at dette vil medvirke til øget konkurrence til fordel for passagererne.

En hvilken som helst nyordning oplever i sin opstartsfasen implementeringsproblemer, og ved forberedelsen af en ny ordning kan man overse forskellige kommende problemer. Derfor er Landsstyret fulgt nøje i om der er eventuelle utilsigtede konsekvenser efter igangsættelsen af det nye trafiksystem.

Med henblik på det nye trafiksystem fremtiden får en fleksibilitet, har Landsstyret til hensigt at omstrukturere Lufthavnsvæsenet, og de første skridt er allerede taget, idet de indledende undersøgelser er igangsat. I dette arbejde skal vi samarbejde med trafikskaber, turoperatører, kommuner og andre, som driver passagertrafik og turisme.

Trafiksystemets ændringer får også betydelige følger for trafikken til og fra byggerne. Det nye system er ikke implementeret fuldt ud endnu, idet det er mærkbart, at den samlede samordning endnu ikke er opnået. Derfor har Landsstyret i den seneste tid krævet, at koncernen KNI tilrettelægger og normaliserer forholdene på en tilfredsstillende måde.

I samme forbindelse er KNI blevet gjort opmærksom på, at betalinger til servicekontrakterne gradvis vil blive reduceret gennem årene, og at der skal iværksættes en indsats for at finde erstatningsindtægter til servicekontraktbetalinger som reduktionen af disse vil medføre.

I denne forbindelse skal Landsstyret understrege, at Landstyret er rede til at være selvsikkert behjælpelig med at finde erstatning for tilskuddene, eksempelvis ved at bane vejen for rentabel og overskudsgivende drift i bygdeproduktionerne. I denne forbindelse er det afgørende vigtigt med indbyrdes forståelse mellem de hjemmestyre ejede koncerner, således at gnidninger mellem forskellige virksomheders interesser kan overvindes gennem gensidig forståelse til fordel for vitale samfundsinteresser.

Når det gælder havneanlæggene er der pladmangel i bestemte byer til transport af gods, og for at løse sådanne problemer har Landsstyret allerede taget initiativer. Derfor er det Landsstyrets hensigt at forbedre og udbygge havneanlæggene i Nuuk, Sisimiut, Ilulissat og Uummannaq, og Landstinget skal under denne vintersamling tage beslutning om igangsættelse af projekteringerne.

Landsstyrekoalitionen lægger vægt på, at indsatsen overfor børn og unge prioriteres højt, hvilket også fremgår klart af koalitionsaftalen af 25. november 2005.

Landsstyret har som sagt kundgjort, at indsatsen for at sikre børns rettigheder skal øges. Omsorgssvigt af børn og unge afspejler sig i anbringelser uden for hjemmet. Landsstyret vil derfor intensivt udarbejde en national handlingsplan om forebyggelse af omsorgssvigt.

De initiativer, der skal gennemføres på kort sigt er følgende: Barselsorloven forlænges med 11 uger fra 1. juli 2006. Indsatser overfor børn og unge, som allerede er igangsat skal udbygges. Opsparingsordning for børn og unge fra 2007 skal forberedes, opstart af skolebespisning fra 2007 skal forberedes i tæt samarbejde med kommunerne, og forhøjelse af børnetilskud fra 2007 skal forberedes.

Som følge af samfundets hurtige udvikling er det blevet vanskeligt med at finde byggeomnede arealer til anlægsbyggeri især i de større byer, og det gælder især byggemodning af arealer til husbyggeri og erhvervsbyggeri.

Derfor har Landsstyret efter samråd med kommunerne afsat midler til forøgelse af Nukisiorfiits bevillinger til udbygning af el- og vandforsyningsnettet .

Med sigte på en selv bærende økonomi i vores land har vedvarende energi har en central placering i Landsstyrets politik og vil være med til at sikre, at Grønland opfylder sine internationale forpligtelser på miljøområdet. For at reducere importen af dyr og omkostningskrævende olie skal der ske en udbygning af vandkraftanlæggene og på denne måde medføre en større selvforsyningsgrad for vort land.

Efterspørgslen af el i Nuuk er fortsat støt stigende. Derfor var det en klog beslutning at investere i at bygge vandkraftanlægget i Buksefjorden, og projekteringen af udbygning af dette anlæg skal igangsættes med henblik på etablering af den tredje turbine, ligesom projekteringen af vandkraftanlæg i Sisimiut skal sættes i gang.

Det kræver store investeringer for at anlægge vandkraftanlæg, men vi er alle sammen klar over, at det betaler sig på længere sigt.

Landsstyret er i gang med at undersøge, hvordan vandkraftanlæggene skal finansieres. Når der foreligger tilstrækkeligt beslutningsgrundlag skal der fremsættes ansøgning til Landstinget i 2006 med henblik på igangsætning af byggerierne af vandkraftanlæggene i Nuuk og Sisimiut.

Udover de nævnte konkrete projekter, skal der foretages forundersøgelser af andre vandkraftpotentialer, samtidig med at der køres forsøgsprojekter vedrørende vedvarende energi.

Som følge af stadig stigende oliepriser i verdensmarkedet i løbet af 2005 er husholdningernes og virksomhedernes udgifter til el og varme steget. Derfor har Landsstyret allerede igangsat arbejdet for at kompensere for el og varmepriserne i 2006.

Selskabernes efterforskning efter mineraler og olie er stigende i antal og omfang. Udover de to igangværende mineraludvindinger forventer man igangsætning af to eller tre nye mineraludvindinger i løbet af få år. Der foregår omfattende olieefterforskning som er stigende og som lover godt. Derfor har hjemtagelse af råstofforvaltningen til Hjemmestyret været en fremsynet udmærket disposition.

I den forbindelse skal det nævnes, at der efter at Råstoffdirektoratet er hjemtaget af Grønlands Hjemmestyre er der indført en ordning "én-dør-ordningen", således at selskaber der ønsker at foretage mineral- eller olieefterforskning ikke længere behøver at henvende sig til flere forskellige myndigheder, men kun behøver at gøre det et sted og dette

har været til stor tilfredshed for de selskaber, som ønsker at foretage mineral- eller olieefterforskning.

De samme forhold bør gøres gældende for erhvervsudviklingsarbejdet. En igangsætter, om det er indenfor turismen eller en der ønsker at opstarte et landbaseret erhverv, bør kunne henvende sig kun et sted, i stedet for at blive henvist fra den ene til den anden indenfor Hjemmestyret eller blot at blive henvist til den ene eller anden af hjemmestyre ejet selskab.

Derfor bør Grønlands Turistråd og Greenland Venture ved førstkommende lejlighed fremkomme med en ny struktur for fremtidige henvendelser, således at en igangsætter fremover kun behøver at henvende sig et sted.

Vi har i dag indhentet erfaringer af reovering af ældre boligblokke, og det har vist sig, at vi må ændre en del af denne strategi, således at vi går væk fra reovering, men i stedet overgår til sanering og opfører nye tidssvarende boliger i selv samme areal.

Erfaringerne fra reovering af Blok T i Nuuk viser, at reovering ikke betaler sig i forhold til sanering og opførelse af nye boliger.

Derfor er det mere tiltrækkende at sanere de nedslidte boligheder og give tilskud til personer, der ønsker at opføre nye boliger i henhold til reglerne om opførelse af andelsboliger eller reglerne om opførelse af private boliger.

Med hensyn til boligbyggeri er Landsstyret i gang med at undersøge indførelse af selvbyggeri i byerne for at skabe muligheder for opførelse af boliger, som de mindrebemidlede kan betale. Når undersøgelserne er tilendebragt forelægges sagen for Landstinget med henblik på at der træffes beslutning.

Vi må også foranstalte bedre beskyttelse af arbejderne. Vi må løse problemerne omkring arbejdernes hjemsendelse fra arbejdet ved råvaremangel. Det kan undgås og skal undgås så vidt muligt gennem bedre planlægning i virksomhederne. Og vi, samfundet, har alle forpligtelse til at være med til at løse problemerne i og kompensere mistet arbejdsindtægter i form af offentlig bistand i tilfælde af midlertidig arbejdsløshed på grund af råvaremangel.

Vedrørende forbedring af alderspensioner og førtidspensioner foreslår vi fra Landsstyrets side, at grænsen for pensionisternes biindtægter forhøjes fra de nugældende 28.000 kr.

pr. år med 5.000 kr. for enlige, så det udgør 33.000 kr. og for ægtepar med 7.000 kr., så de stiger fra det gældende 42.000 kr. pr. år til 49.500 kr.

Vi viser vores identitet og menneskeværd i høj grad gennem vores arbejde, og vore medmennesker vurderer os på denne baggrund, ligesom vi selv ofte måler vores livsværdi med udgangspunkt i vores arbejdsevne.

Også på denne baggrund foreslår Landsstyret, at revalideringsindsatsen skal få større effekt. Dette er et kommunalt anliggende, og ønsket om større effekt af revalideringen bygger på at understøtte den ekstra indsats for at styrke uddannelserne med det formål at flere tager en uddannelse, da man på denne måde kan bane vejen for, at offentligt forsørgede personer kan påbegynde en uddannelse.

Igen skal jeg understrege, at det er et fælles ansvar, vi har. Det er vigtigt, at den enkelte borger tager ansvar for sit eget liv, og at den enkelte virksomhed tager et ansvar for at uddanne sine medarbejdere. Men det er det offentliges opgave at skabe rammerne i samarbejde med arbejdsmarkedet.

Under den seneste Landsstyrekoalition igangsatte daværende Landsstyremedlem for Sundhed i 2003 et program for at vi alle sammen skal være sunde. Hensigten med programmet var at forebyggelsesarbejdet skal forstærkes for at modvirke livsstilssygdomme der i større og større omfang gør sig gældende.

Folkesundhedsprogrammet fik navnet "Inuuneritta".

Formålet med "Inuuneritta" er at befolkningen i Grønland får bedre livskvalitet og længere levetid. I Landsstyrets prioriteringer er sundhedsfremme og forebyggelsesarbejde primært rettet mod børn og unge og familier.

Folkesundhedsprogrammet er ved at være færdigudarbejdet. Folkesundhedsprogrammet vil i foråret 2006 blive forelagt både Landsting og borgerne.

Der er ingen tvivl om, at fiskeri er det bærende erhverv i vort land og vil vedblive at være det endnu i mange år. Landsstyret foreslår afsættelse af midler til fiskeriudvikling i de kommende år, hvor midlerne skal benyttes til tilpasning af rejefartøjer og hellefiskefartøjer der benyttes i det kystnære fiskeri.

Det er dog endnu nødvendigt at afklare grundlaget for anvendelse af midlerne, og Landsstyret er fortsat i gang med få afklaret finansieringsfordelingen mellem Hjemmestyrets, fiskerierhvervet og eksterne finansieringskilder, og derudover er det nødvendigt at få udarbejdet regelgrundlaget, der skal være gældende for fiskeriudviklingspuljen, hvilket vil blive fremlagt for Landstinget så snart det foreligger.

For at opretholde et økonomisk selv bærende fiskerierhverv med bedst mulig konkurrenceevne og for at skabe et fiskerierhverv med udgangspunkt i bevaringsdygtige fiskekvoter må vi gennemføre tilpasninger indenfor fiskeriet.

Der har været et intensivt krabbefiskeri over de sidste år og denne aktivitet har også haft en positiv økonomisk betydning for fiskerne. Desværre undergår krabbefiskeriet i dag forandringer, da fangstandelen har været stærkt faldende. Såfremt krabbefiskeriet skal sikres i de kommende år, er det nødvendigt at fiskerne sammen med Naturinstituttet, og ikke mindst med produktionsvirksomhederne, sikrer en fremtidig organisering af fiskeriets struktur.

Fiskerne og deres organisationer har bestræbt sig på konstant at gøre opmærksom på et bæredygtigt fiskeri, og foreslået hvilke områder man burde koncentrere sig om og i hvilke områder man fiskerimæssigt burde stille i bero. Jeg mener at fiskerne skal have ros for at udvise en sådan ansvarsfuld adfærd.

Det er på tide at en optimal udnyttelse af fiskeriet organiseres, for det kan ikke være rigtigt at produktionen skal baseres på hellefisk, krabber og rejer alene. Vi kan ikke længere betvivle at fiskeriet af hellefisk skal være baseret på et bæredygtigt grundlag. Vi skal fra Landsstyret opfordre produktionsvirksomhederne til både at udnytte andre fiskeressourcer og arbejde for en optimering af produktionen.

Vores udnyttelse af de levende ressourcer hviler på en forvaltning med grundlag i en bæredygtig udnyttelse ressourcerne for at sikre, at vore efterkommere også har levende ressourcer, som de kan udnytte. Men vi skal passe på for ikke at indføre restriktioner for restriktionernes skyld alene, vi også skal have noget mad til at leve af. Derfor må biologernes og fangernes viden tilsammen danne grundlaget for fremtidig fastsættelse af fangstkvoter.

Med hensyn til kødforsyningen har vi de senere år oplevet at vi konsumerer hele fåre- og lammeproduktionen, det samme gør sig gældende, hvor vi har behov for alle de grøntsager der produceres på fåreholderstederne.

Derfor indledes i den nærmeste fremtid drøftelser med bestyrelsen for Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut for at klarlægge hvilke planer der skal udarbejdes for den videreudvikling fåreavlererhvervet samt hvilke finansieringsformer der skal til - dette også for at markere 100 året for fåreavlererhvervet i Grønland.

Vort land er enormt, og det ville være en meget bekostelig sag at skulle sikre, at fangsten foregår på en forsvarlig måde gennem kontrol. Det er hverken praktisk eller økonomisk muligt at lave en jagt- og fiskeribetjentordning, der effektivt dækker hele kysten. Derfor er hver enkelt af os nødt til at opføre os som vores egen jagt- og fiskeribetjent. Når vi for eksempel fisker ørreder, bør vi kun fange det antal, som vi selv kan spise. Hvem har glæde af, at gode råvarer bliver smidt ud, når en ny sæson starter? Selv om vi lever i et moderne samfund, bør vi ikke glemme den respekt for fangstdyrene, og for naturen, som er en del af kulturarven fra vore forfædre.

Vi må også selv påtage os ansvaret for at holde naturen ren. Det arktiske miljø er sårbart, og affald nedbrydes langsomt. Efterlader vi affald i naturen, belaster vi miljøet. Samtidig ødelægger vi mulighederne for en uspoleret naturoplevelse – både for os selv og andre. Dermed ødelægger vi også grundlaget for at udvikle vores turisme og markedsføre Grønland som et af verdens reneste, mest uberørte og mest storslåede naturområder.

Klimaets opvarmning i de senere år, som er meget mærkbar for os, der lever i arktisk område og som har konsekvenserne på vores daglige liv bliver stadig mere alvorlig. Ændringer i naturen har størst indvirkning for fangernes daglige vilkår, og vi har alle en forpligtelse til medvirke til at afhjælpe disse negative indvirkninger.

Vi står overfor ændring af samfundsstrukturen. Vi kræver alle velfærd og dette er vigtigt. Men ligeså vigtigt er, at vi har åndelig udvikling og åndelig styrke. Derfor er det også vigtigt med udvikling af kunstnerne og menighederne.

Vel kan vi sagtens blive rige på det materielle område, men det er nødvendigt, at vi også til stadighed bliver åndeligt rigere og stærkere – derfor må vi styrke indsatsen i menighederne fra centralt hold og iblandt menighederne selv. Samtidig må vi bane vejen for forbedring af forfatternes, digternes, skuespillernes, sangernes og sangkorenes og musikkernes samt de øvrige kunststudøvernes vilkår.

Ærede Landstingsformand, ærede Landstingsmedlemmer, med disse bemærkninger skal jeg på Landsstyrets vegne ønske jer alle god arbejdslyst i denne vintersamling. Jeg håber, at vi i denne vintersamling opnår gode resultater til gavn for samfundet og borgerne i mange år.

Tak.